

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 16. junija 2011 *

V zadevi C-484/07,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Rechtbank 's-Gravenhage (Nizozemska) z odločbo z dne 22. oktobra 2007, ki je prispela na Sodišče 31. oktobra 2007, v postopku

Fatma Pehlivan

proti

Staatssecretaris van Justitie,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi A. Tizzano, predsednik senata, J.-J. Kasel (poročevalec), A. Borg Barthet, E. Levits, sodniki, in M. Berger, sodnica,

* Jezik postopka: nizozemščina.

generalna pravobranilka: E. Sharpston,
sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 15. aprila 2010,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za F. Pehlivan P.H. Hillen, odvetnik,
- za nizozemsko vlado C. Wissels, M. de Mol in B. Koopman, zastopnice,
- za nemško vlado M. Lumma in J. Möller, zastopnika,
- za italijansko vlado G. Palmieri, zastopnica, skupaj z W. Ferrante, avvocato dello Stato,
- za Evropsko komisijo G. Rozet in M. van Beek, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 8. julija 2010

izreka naslednjo

Sodbo

- ¹ Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa Pridružitvenega sveta št. 1/80 z dne 19. septembra 1980 o razvoju pridružitve (v nadaljevanju: Sklep št. 1/80). Pridružitveni svet je bil ustanovljen s Sporazumom o pridružitvi med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Turčijo, ki so ga Republika Turčija na eni strani ter države članice EGS in Skupnost na drugi strani podpisale v Ankari 12. septembra 1963 in je bil v imenu Skupnosti sklenjen, odobren in potrjen s Sklepom Sveta 64/732/EGS z dne 23. decembra 1963 (UL 1964, 217, str. 3685).
- ² Ta predlog je bil podan v okviru spora med F. Pehlivan, turško državljanko, in Staatssecretaris van Justitie (državni sekretar za pravosodje, v nadaljevanju: Staatssecretaris) glede odvzema dovoljenja za prebivanje, ki je bilo izdano F. Pehlivan, in glede njenega izгона iz Nizozemske.

Pravni okvir

Pridružitve EGS-Turčija

- 3 Člen 59 Dodatnega protokola, ki je bil podpisan 23. novembra 1970 v Bruslju in je bil v imenu Skupnosti sklenjen, одобren in potrjen z Uredbo Sveta (EGS) št. 2760/72 z dne 19. decembra 1972 (UL L 293, str. 1), določa:

„Turčija na področjih, ki jih pokriva ta protokol, ni deležna obravnave, ki je ugodnejša od tiste, ki jo države članice zagotavljajo druga drugi po Pogodbi o ustanovitvi Skupnosti.“

- 4 Oddelek 1, ki spada v poglavje II Sklepa št. 1/80 z naslovom „Socialne določbe“, se nanaša na „vprašanja glede zaposlovanja in prostega gibanja delavcev“. Ta oddelek vsebuje člene od 6 do 16 tega sklepa.

- 5 Člen 6(1) Sklepa št. 1/80 določa:

„Razen v primerih, določenih s členom 7, ki ureja prost dostop do zaposlitve članov njegove družine, ima turški delavec, ki je vključen na zakoniti trg dela države članice:

- po enem letu, odkar je v tej državi članici zakonito zaposlen, pravico, da se mu podaljša delovno dovoljenje pri istem delodajalcu, če ima ta prosto delovno mesto;

- po treh letih, odkar je v tej državi članici zakonito zaposlen, in ob tem, da imajo delavci iz držav članic Skupnosti pri tem prednost, pravico, da pri delodajalcu, ki ga sam izbere, sprejme delovno mesto v enakovrstnem poklicu, ponujeno pod običajnimi pogoji in prijavljeno pri službah za zaposlovanje v tej državi članici;
- po štirih letih, odkar je zakonito zaposlen, pravico do prostega dostopa do zaposlitve po svoji izbiri v tej državi članici.“

6 Člen 7 Sklepa št. 1/80 določa:

„Družinski člani turškega delavca, ki je vključen na zakoniti trg dela države članice, ki so pridobili dovoljenje, da se mu pridružijo:

- imajo – s tem da imajo državljani iz držav članic Skupnosti pri tem prednost – pravico sprejeti vsako ponujeno zaposlitev, če v tej državi članici zakonito prebivajo vsaj tri leta;
- pridobijo pravico do prostega dostopa do zaposlitve po svoji izbiri, če v tej državi članici zakonito prebivajo vsaj pet let.

Otroci turških delavcev, ki so v državi gostiteljici pridobili poklicno izobrazbo, lahko ne glede na trajanje njihovega prebivanja v tej državi članici sprejmejo katero koli ponujeno zaposlitev, če je bil vsaj eden od staršev v zadevni državi članici najmanj tri leta zakonito zaposlen.“

7 Člen 14(1) Sklepa št. 1/80 določa:

„1. Določbe tega oddelka se uporabljajo ob upoštevanju omejitev, utemeljenih z javnim redom, javno varnostjo in javnim zdravjem.

2. Ne vplivajo na pravice in obveznosti, ki izhajajo iz nacionalne zakonodaje in obstoječih dvostranskih sporazumov med Turčijo in državami članicami Skupnosti, če ti za svoje državljane določajo ugodnejšo ureditev.“

Nacionalna ureditev

8 Zakon o splošni reviziji zakona o tujcih (Wet tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet) z dne 23. novembra 2000 (Stb. 2000, št. 495, v nadaljevanju: Vw 2000) je začel veljati 1. aprila 2001. Istega dne sta na Nizozemskem začela veljati tudi odlok o tujcih iz leta 2000 (Vreemdelingenbesluit 2000, Stb. 2000, št. 497, v nadaljevanju: Vb 2000) in uredba o tujcih iz leta 2000 (Voorschrift Vreemdelingen 2000, Stcrt. 2001, št. 10). Z okrožnico o tujcih iz leta 2000 (Vreemdelingencirculaire 2000, v nadaljevanju: Vc 2000) je Staatssecretaris pojasnil, kako namerava izvajati Vw 2000 in Vb 2000.

9 Člen 14 Vw 2000 določa:

„1. Minister je pristojen za:

- a) ugoditev, zavrnitev ali zavrženje prošelj za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje;
- b) ugoditev, zavrnitev ali zavrženje prošelj za podaljšanje tega dovoljenja;
- c) spremembo dovoljenja za začasno prebivanje, bodisi na predlog njegovega imetnika bodisi po uradni dolžnosti zaradi spremembe okoliščin;
- d) razveljavitev dovoljenja za začasno prebivanje;

[...]

2. Dovoljenje za začasno prebivanje se izda z omejitvami v zvezi z namenom, za katerega je bilo prebivanje dovoljeno. Določijo se lahko drugi pogoji. Pravila glede omejitev in drugih pogojev se lahko določijo z uredbo ali na podlagi uredbe.

3. Dovoljenje za začasno prebivanje se izda za najdlje pet zaporednih let. Z uredbo se določijo pravila glede časa veljavnosti dovoljenja za prebivanje in njegovega podaljšanja.“

10 Člen 18(1) Vw 2000 določa:

„Prošnja za podaljšanje dovoljenja za začasno prebivanje v smislu člena 14 se lahko zavrne, če:

[...]

c) je tujec dal napačne podatke ali ni predložil informacij, zaradi katerih bi bila začetna prošnja zavrnjena;

[...]

f) se ni spoštovala omejitev ali drug pogoj, pod katerim je bilo dovoljenje izdano;

[...]“

11 V skladu s členom 19 Vw 2000 se lahko dovoljenje za začasno prebivanje razveljavi iz razlogov iz člena 18(1) tega zakona.

12 V skladu s členom 3.24 Vb 2000 se lahko dovoljenje za začasno prebivanje iz člena 14 Vw 2000 izda z omejitvijo v zvezi z združitvijo družine z družinskim članom Nizozemca ali tujca z zakonitim prebivališčem v smislu tega zakona, ki ni zakonec, registriran ali neregistriran partner ali mladoleten otrok, če po mnenju Staatssecretaris

tujec dejansko pripada družini osebe, pri kateri namerava prebivati in ji je dejansko pripadal že v državi izvora, in če bi bila ločitev tujca od te osebe nesorazmerno strog ukrep.

13 Člen 3.51(1) Vb 2000 določa:

„Dovoljenje za začasno prebivanje v smislu člena 14 Vw 2000 z omejitvijo v zvezi s podaljšanjem bivanja se lahko tujcu, ki kot imetnik dovoljenja za prebivanje na Nizozemskem prebiva že tri leta, izda v teh primerih:

a) združitev ali ustanovitev družine z osebo, ki ima dovoljenje za stalno prebivanje;

[...]“

14 Člen 3.52 Vb 2000 določa, da se lahko tujcu, ki na Nizozemskem zakonito prebiva v smislu Vw 2000 in od katerega zaradi posebnih osebnih okoliščin po mnenju Staatssecretaris ni mogoče zahtevati, da bi zapustil Nizozemsko, dovoljenje za začasno prebivanje v smislu člena 14 Vw 2000 z omejitvijo v zvezi s „podaljšanjem bivanja“ izda v drugih primerih od tistih, ki so med drugim določeni v členu 3.51.

- 15 V Vc 2000 je med drugim obrazložena politika nizozemskih organov v zvezi s Sklepom št. 1/80. V oddelku B11/3.5 te okrožnice v različici, ki je veljala v času dejanskega stanja, je glede člena 7 navedenega sklepa med drugim določeno:

„Obrazložitev pojmov: ‚družinski člani‘: zakonec turškega delavca in njegovi krvni sorodniki, potomci v ravni vrsti, ki so stari manj kot 21 let ali so od njega vzdrževani, skupaj s krvnimi sorodniki v ravni vrsti, predniki tega delavca in njegovega zakonca, ki jih ta vzdržujeta [...]“

‚zakonito prebivanje‘: s tem pojmom se predpostavlja, da družinski član pri turškem delavcu dejansko živi nepretrgoma tri ali pet let [...] Vendar se pri izračunu tega obdobja upoštevajo kratke prekinitve skupnega bivanja brez namena njegove opustitve. Tak primer bi bila lahko odsotnost iz skupnega bivališča za razumen čas iz upravičenih razlogov ali neprostoVOLjno bivanje zadevne osebe v njeni državi izvora za manj kot šest mesecev [...]“

- 16 V zvezi s podaljšanjem bivanja družinskih članov je v oddelku B11/3.5.1 Vc 2000 med drugim določeno:

„[...] z nacionalnimi pravili, ki urejajo združitev in ustanovitev družine [...], je hkrati na splošno družinskim članom dana pravica do dela. S tem so presežene obveznosti na podlagi Sklepa št. 1/80. Poleg tega se v skladu z nacionalno zakonodajo mladoletnemu družinskemu članu, ki je kot mladoletnik imetnik dovoljenja za prebivanje zaradi združitve družine z osebo, ki je imetnica dovoljenja za stalno prebivanje, na njegovo prošnjo po enem letu izda samostojno dovoljenje za prebivanje [...]“

„triletno zakonito prebivanje“: po treh letih zakonitega prebivanja velja splošno pravilo, da imajo družinski člani turškega delavca, vključenega na zakoniti trg dela, ki jim je bilo v okviru združitve družine s tem turškim delavcem izdano dovoljenje za prebivanje na Nizozemskem, prost dostop do zaposlitve po svoji izbiri. Okoliščina, da je družinski član rojen na Nizozemskem in mu tako za to, da bi se v okviru združitve družine priselil k turškemu delavcu, ni bilo treba zaprositi za dovoljenje, ni upoštevna [...]“

- 17 Ta zadnja določba Vc 2000 pomeni, da je po nizozemskem pravu prosti dostop do trga dela, kot je opredeljen v členu 7, prvi odstavek, druga alineja, Sklepa št. 1/80, pravilo ob izteku obdobja triletnega zakonitega prebivanja. Pri tem pravilu, ki je za družinske člane turškega delavca ugodnejše, gre za izjemo od člena 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80. To ugodnejše pravilo se mora uporabiti vsakokrat.
- 18 Poleg tega lahko navedeni družinski člani po treh letih zakonitega prebivanja na Nizozemskem zaprosijo za samostojno dovoljenje za prebivanje, da bi svoje prebivanje podaljšali. Na podlagi tega dovoljenja imajo prost dostop do zaposlitve po svoji izbiri.
- 19 Po treh letih zakonitega prebivanja na Nizozemskem pravica do prebivanja družinskega člana v skladu s členom 7 Sklepa št. 1/80 ni več odvisna od pogojev. Okoliščina, da po izteku tega obdobja treh let turški državljani ni več vključen na zakoniti trg dela ali da so bile družinske vezi pretrgane, ne vpliva na pravico zadevnega družinskega člana do prebivanja. To pravilo se uporablja ne glede na to, ali ima družinski član samostojno dovoljenje za prebivanje.

20 V oddelku B2/8.3 Vc 2000 v različici, ki je veljala v času dejanskega stanja, je določeno:

„Dovoljenje za prebivanje se ne izda, če polnoleten otrok dejansko ne pripada družini enega od staršev ali ji že v državi izvora dejansko ni pripadal. „Dejansko pripada družini“ pomeni, da:

- je družinska vez obstajala že v tuji državi;
- obstaja moralna in finančna odvisnost od staršev in da je ta obstajala že v tuji državi, in
- tujec živi z enim od svojih staršev ali s svojimi starši.

Polnoletni otrok dejansko ne pripada več družini, če se dejanska družinska vez lahko šteje za pretrgano. Tako je vedno, če obstaja vsaj ena od teh okoliščin:

- tujec se stalno vključi v drugo družino in oseba, pri kateri namerava prebivati, nima več dejanske obveznosti varstva in vzgoje tujca;
- tujec se stalno vključi v drugo družino in oseba, pri kateri namerava prebivati, ne krije več stroškov za njegovo šolanje in oskrbo;

- tujec živi sam in sam skrbi za svoje preživljanje;
- tujec si s sklenitvijo zakonske zveze ali začetkom razmerja ustvari svojo družino;
- tujec ima v varstvu in vzgoji oziroma je odgovoren za zakonskega ali nezakonskega otroka, otroka v rejništvu ali posvojenega otroka ali drugega vzdrževanega družinskega člana [...]"

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- ²¹ Iz spisa zadeve v glavni stvari je razvidno, da je bil F. Pehlivan, ki je bila rojena 7. avgusta 1979 v Turčiji, 11. maja 1999 dovoljen vstop na nizozemsko ozemlje iz naslova združitve družine z njenimi starši, od katerih je bil vsaj eden že vključen na zakoniti trg dela na Nizozemskem.
- ²² Iz tega razloga ji je Staatssecretaris 1. avgusta 1999 pod pogojem „združitve družine v širšem smislu pri starših“ izdal dovoljenje za začasno prebivanje od 9. avgusta 1999 dalje. Nizozemski organi so dovoljenje nazadnje podaljšali do 24. julija 2003.
- ²³ Ni sporno, da je F. Pehlivan od 12. avgusta 1999 dalje več kot tri leta živela pri starših na Nizozemskem.

- ²⁴ F. Pehlivan je 22. decembra 2000 med kratkim bivanjem v Turčiji sklenila zakonsko zvezo s turškim državljanom. Vendar je službo za tujce o obstoju zakonske zveze obvestila šele 3. maja 2002, pri čemer je pristojna služba občine prebivališča zadevne osebe to zakonsko zvezo registrirala 1. julija 2002.
- ²⁵ V tej zakonski zvezi se je 30. marca 2002 rodil sin.
- ²⁶ F. Pehlivan je navedla, da je njen mož kot turški voznik tovornjakov na Nizozemsko prišel leta 2002 in v tej državi članici vložil prošnjo za izdajo dovoljenja za prebivanje. Po zavrnitvi te prošnje je bil izgnan z nizozemskega ozemlja. Po navedbah F. Pehlivan je njen mož od junija 2002 dalje devet mesecev živel z njo in njenimi starši na njihovem domu.
- ²⁷ Zakonska zveza je bila razvezana s sodbo turškega sodišča z dne 10. februarja 2004.
- ²⁸ F. Pehlivan je 1. aprila 2005 zapustila prebivališče svojih staršev in se s sinom preselila na drug naslov na Nizozemskem.
- ²⁹ Staatssecretaris je z odločbo z dne 13. oktobra 2003 razveljavil dovoljenje za prebivanje F. Pehlivan z učinkom od 22. decembra 2000, to je od dneva sklenitve zakonske zveze med zakoncema Pehlivan. To razveljavitev je obrazložil s tem, da se po nizozemskem pravu šteje, da je bila zaradi sklenitve zakonske zveze dejanska družinska vez med njo in njenimi starši dokončno pretrgana.

- 30 Nizozemski organi so na podlagi tega ugotovili, da je F. Pehlivan na Nizozemskem zakonito prebivala le do 22. decembra 2000, kar je manj kot tri leta, tako da se ne more učinkovito sklicevati na člen 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80 in jo bo tako treba izgnati.
- 31 Ker je F. Pehlivan menila, da je po 22. decembru 2000 še naprej dejansko prebivala pri starših in da njena zakonska zveza nikoli ni vplivala na njen položaj z vidika navedene določbe Sklepa št. 1/80, je 7. novembra 2003 zoper odločbo o njenem izgonu vložila pritožbo. Po zavrnitvi te pritožbe je 29. decembra 2005 pri Rechtbank 's-Gravenhage vložila tožbo, s katero je predlagala tudi odlog izvršitve te odločbe o izgonu.
- 32 Po mnenju predložitvenega sodišča ni sporno, da je treba očeta F. Pehlivan šteti za turškega delavca v smislu Sklepa št. 1/80 in da je vključen na zakoniti trg dela države članice gostiteljice.
- 33 Poleg tega naj med strankama v postopku v glavni stvari ne bi bilo sporno, da je F. Pehlivan od 12. avgusta 1999 vsaj tri leta neprekinjeno dejansko živela pod isto streho kot njeni starši.
- 34 Ker je Rechtbank 's-Gravenhage presodilo, da je odločitev v sporu, ki mu je predložen, odvisna od tega, ali ta zadnja okoliščina zadošča, da bi F. Pehlivan izpolnjevala pogoj iz člena 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80 v zvezi z vsaj triletnim zakonitim prebivanjem v državi članici gostiteljici in da bi se tako lahko veljavno sklicevala na

pravice, ki ji jih daje ta določba, je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

- „1. a) Ali je treba člen 7, prvi odstavek, prva alineja, [Sklepa št. 1/80] razlagati tako, da se ta določba uporablja, če je družinski član turškega delavca dejansko prebival pri njem tri leta, ne da bi pristojni nacionalni organi v teh treh letih treh let podvomili o tej pravici do prebivanja?
 - b) Ali člen 7, prvi odstavek, prva alineja, [Sklepa št. 1/80] nasprotuje temu, da lahko država članica v teh treh letih odloči, da če družinski član, ki mu je bil dovoljen vstop na ozemlje države članice, sklene zakonsko zvezo, ni več upravičen do pravic na podlagi te določbe, čeprav še naprej prebiva pri turškem delavcu?
2. Ali člen 7, prvi odstavek, prva alineja, [Sklepa št. 1/80] ali katera druga določba oziroma načelo prava Skupnosti nasprotuje temu, da po izteku treh let pristojni nacionalni organi retroaktivno izpodbijajo pravico tujca do prebivanja z opiranjem na njegov status družinskega člana ali na zakonitost njegovega prebivanja v teh treh letih?
3. a) Ali je dejstvo, da tujec namerno ali nenamerno ni razkril podatkov, ki jih nacionalna zakonodaja šteje za pomembne z vidika njegove pravice do prebivanja, upoštevno za odgovor na zgornja vprašanja, in če je upoštevno, v kakšnem smislu?

- b) Ali je v tem okviru pomembno tudi to, ali so bili ti podatki razkriti v prej navedenem obdobju treh let ali šele po izteku tega obdobja, ob upoštevanju, da bi morali pristojni nacionalni organi, ko so obveščeni o takih podatkih, verjetno opraviti (bolj poglobljeno) preiskavo, preden se izrečejo? Če je to pomembno, v kakšnem smislu?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Uvodne ugotovitve

- ³⁵ Iz predložitvene odločbe je razvidno, da se predlog Rechtbank 's-Gravenhage za sprejetje predhodne odločbe nanaša na položaj turške državljanke, ki ji je bilo kot otroku in torej družinski članici para turških migrantov, od katerih je bil vsaj eden vključen na zakoniti trg dela na Nizozemskem, na podlagi člena 7, prvi odstavek Sklepa št. 1/80 dovoljeno, da se zaradi združitve družine pridruži staršem na ozemlju države članice gostiteljice.
- ³⁶ Predložitveno sodišče je ugotovilo, da je F. Pehlivan več kot tri leta neprekinjeno živel pod isto streho kot njeni starši, vendar so nizozemski organi potem izpodbijali njeno pravico do prebivanja v državi članici gostiteljici, ker je pred iztekom obdobja treh let, določenega v členu 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80, sklenila zakonsko zvezo. Navedeni organi so to utemeljili z nacionalnim pravom, po katerem se, če polnoleten otrok sklene zakonsko zvezo, dejanska družinska vez med njim in njegovimi starši šteje za pretrgano, saj naj ta otrok ne bi bil več v varstvu in vzgoji

staršev, tako da naj v takem primeru dovoljenje za prebivanje ne bi moglo več veljavno temeljiti na združitvi družine.

37 V teh okoliščinah je treba v skladu s prvim vprašanjem predložitvenega sodišča najprej ugotoviti, ali se lahko turška državljanka v položaju, kakršen je položaj tožeče stranke v postopku v glavni stvari, učinkovito sklicuje na člen 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80.

38 Zato je treba zlasti ugotoviti, ali se lahko člen 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80 razlaga tako, da ker družinski član turškega delavca migranta, ki mu je vstop v državo članico dovoljen iz naslova združitve družine s starši, pred iztekom obdobja treh let, določenega v tej določbi, sklene zakonsko zvezo, postane njegovo prebivanje v državi članici gostiteljici avtomatično nezakonito v smislu te določbe, in ali lahko država članica gostiteljica zato za turško državljanko, kot je ta iz postopka v glavni stvari, za katero ni sporno, da je v vsem tem času dejansko prebivala pri starših, veljavno uporabi tako nacionalno ureditev na področju prebivanja, kot je ta iz točke 20 te sodbe.

Prvo vprašanje

39 Da bi se koristno odgovorilo na prvo vprašanje, kot je bilo predstavljeno v prejšnjih dveh točkah, je treba opozoriti, da ima člen 7, prvi odstavek, Sklepa št. 1/80 neposredni učinek, tako da imajo turški državljani, za katere se ta določba uporablja, pravico, da se pred sodišči držav članic nanjo neposredno sklicujejo, da bi izključili uporabo pravil notranjega prava, ki so v nasprotju z njo (glej v tem smislu zlasti sodbi z dne

17. aprila 1997 v zadevi Kadiman, C-351/95, Recueil, str. I-2133, točka 28, in z dne 22. decembra 2010 v zadevi Bozkurt, C-303/08, ZOdl., str. I-13445, točka 31).

⁴⁰ Kot je razvidno iz samega besedila navedenega člena 7, prvi odstavek, morata biti za pridobitev pravic iz te določbe prej kumulativno izpolnjena dva pogoja, in sicer, prvič, mora biti zadevna oseba družinski član turškega delavca, ki je že vključen na zakoniti trg dela države članice gostiteljice, in drugič, od pristojnih organov te države mora pridobiti dovoljenje, da se temu delavcu v njej pridruži (glej zgoraj navedeno sodbo Bozkurt, točka 26). Kakor je bilo navedeno v točkah od 21 do 23 te sodbe, ni sporno, da je v obravnavani zadevi F. Pehlivan ta pogoja izpolnjevala.

⁴¹ Ker sta navedena predhodna pogoja izpolnjena, je treba zaradi razlage člena 7, prvi odstavek, Sklepa št. 1/80 dalje preveriti, ali zadevni turški državljani že določen čas zakonito prebiva na ozemlju države članice gostiteljice (glej zlasti sodbo z dne 7. julija 2005 v zadevi Aydinli, C-373/03, ZOdl., str. I-6181, točka 29).

⁴² Obdobja prebivanja, kot so določena v obeh alineah prvega odstavka člena 7 tega sklepa, predpostavljajo, da je družinskim članom turškega delavca, ki jim je dovoljeno, da se mu pridružijo v državi članici gostiteljici, priznana ustrezna pravica do prebivanja, saj bi sicer ta obdobja izgubila ves učinek (glej zgoraj navedeni sodbi Kadiman, točka 29, in Bozkurt, točki 31 in 36). Zavrnitev priznanja take pravice bi izničila dovoljenje zadevne države članice družinskemu članu turškega delavca migranta, da se temu pridruži, in bi pomenila zanikanje tako odprte možnosti, da zadevna oseba prebiva na ozemlju države članice gostiteljice.

- 43 Zato ima družinski član turškega delavca, ki tako kot F. Pehlivan izpolnjuje oba predhodna pogoja, navedena v točki 40 te sodbe, in že več kot tri leta zakonito prebiva na ozemlju države članice gostiteljice, v tej državi nujno pravico do prebivanja, ki temelji neposredno na tej določbi.
- 44 Posebej v zvezi z merilom zakonitega prebivanja pred iztekom začetnega obdobja treh let, določenim v členu 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80, iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da gre pri izrazih, uporabljenih v različnih določbah Sklepa št. 1/80, za pojme prava Unije, ki jih je zaradi zagotovitve njihove enotne uporabe v državah članicah treba na ravni Evropske unije razlagati enotno in ob upoštevanju smisla in namena zadevnih določb ter okvira, v katerega so umeščene (glej zlasti sodbi z dne 30. septembra 1997 v zadevi Ertanir, C-98/96, Recueil, str. I-5179, točka 59, in z dne 30. septembra 2004 v zadevi Ayaz, C-275/02, ZOdl., str. I-8765, točki 39 in 40).
- 45 Glede tega je v skladu s splošnim ciljem navedenega sklepa, ki je na socialnem področju izboljšati ureditev za turške delavce in njihove družinske člane, da bi se postopno uresničilo prosto gibanje delavcev (glej zlasti sodbo z dne 16. marca 2000 v zadevi Ergat, C-329/97, Recueil, str. I-1487, točka 43), namen sistema, uvedenega zlasti s členom 7, prvi odstavek, tega sklepa, ustvariti ugodne pogoje za združitev družine v državi članici gostiteljici. Namen navedene določbe je najprej, to je pred iztekom obdobja treh let, določenega v prvi alineji te določbe, z navzočnostjo družinskih članov turškega delavca migranta, ki je že zakonito na ozemlju države članice gostiteljice, spodbujati njegovo zaposlitev in prebivanje v tej državi. Nato druga alineja te določbe utrjuje položaj družinskih članov turškega delavca migranta s tem, da določa, da imajo sami možnost dostopa do trga dela te države članice, da bi si v njej ustvarili samostojen položaj glede na položaj tega delavca in da bi se tako okrepila trajna vključenost družine v državi članici gostiteljici (glej zgoraj navedeno sodbo Bozkurt, točki 33 in 34 in navedena sodna praksa).

46 Sodišče je iz tega sklepalo, da mora družinski član načeloma in brez legitimnih razlogov dejansko prebivati z delavcem migrantom, dokler nima sam pravice do dostopa do trga dela, to je pred iztekom obdobja treh let, kot je določeno v členu 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80 (glej zgoraj navedeno sodbo Bozkurt, točka 35). Kakor je Sodišče poudarilo v točkah 42 in 44 zgoraj navedene sodbe Kadiman, je drugače le, če objektivne okoliščine upravičujejo, da družinski član v državi članici gostiteljici ne živi pod isto streho kot turški delavec migrant.

47 Sodišče je v zvezi s tem pojasnilo, da se mora tako glede na bistveni namen člena 7, prvi odstavek, Sklepa št. 1/80 kot glede na smisel te določbe združitve družine, ki je upravičevala vstop družinskega člana na ozemlje države članice gostiteljice, konkretno izražati tako, da je ta družinski član neprekinjeno navzoč pri delavcu in da živi skupaj z njim, dokler po treh letih ne pridobi možnosti življenja neodvisno od tistega od staršev, zaradi katerega mu je bilo dovoljeno priti v državo članico gostiteljico (glej zgoraj navedeno sodbo Ergat, točka 36).

48 Tako je Sodišče člen 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80 razlagalo tako, da ta določba državi članici ne preprečuje, da pravico prebivanja družinskega člana v prvih treh letih veže na pogoje, s katerimi se lahko zagotovi, da je navzočnost družinskega člana na njenem ozemlju v skladu s smislom in namenom tega člena 7, prvi odstavek (zgoraj navedena sodba Kadiman, točka 33).

49 Da bi se določil natančni pomen te razlage, je treba opozoriti na logiko sistema, kot so ga določile pogodbenice, na katerem temelji člen 7, prvi odstavek, Sklepa št. 1/80.

- 50 V zvezi s tem iz sodne prakse Sodišča po eni strani jasno izhaja, da prvo dopustitev družinskega člana turškega delavca, ki je že vključen na zakoniti trg dela države članice, v to državo načeloma ureja nacionalno pravo navedene države, pri čemer se ta pristojnost pokaže pri dovoljenju za pridružitve temu delavcu, ki ga pristojni nacionalni organi izdajo zadevni osebi (glej zgoraj navedeno sodbo Ayaz, točki 34 in 35).
- 51 Po drugi strani pa država članica po preteku začetnega obdobja treh let, kot je določeno v členu 7, prvi pododstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80, nima več pravice določati pogojev za prebivanje družinskega člana turškega delavca na svojem ozemlju (glej zgoraj navedeno sodbo Ergat, točka 38, in sodbo z dne 11. novembra 2004 v zadevi Cetinkaya, C-467/02, ZOdl., str. I-10895, točka 30).
- 52 V zvezi z vmesno fazo je treba šteti, da ima država članica gostiteljica med obdobjem treh let od vstopa družinskega člana na njeno ozemlje določeno pristojnost za urejanje prebivanja zadevne osebe, ki pa kljub temu ni neomejena.
- 53 Zlasti je iz samega besedila točke 33 zgoraj navedene sodbe Kadiman razvidno, da ima država članica gostiteljica pravico, da za prebivanje družinskega člana turškega delavca na svojem ozemlju določi le pogoje, katerih namen je zagotoviti polno spoštovanje cilja, ki mu sledi člen 7, prvi odstavek, Sklepa št. 1/80, in sicer tako, da se zagotovi, da zadevna oseba na njenem ozemlju ne prebiva v nasprotju s smislom in namenom te določbe, kot sta opisana v točki 45 te sodbe.
- 54 Ker med temi tremi leti družinski člani zadevnega turškega delavca načeloma in ob upoštevanju ugodnejše ureditve, kot je ta iz člena 14(2) Sklepa št. 1/80, nimajo

pravice, da bi zaposleni živeli samostojno, je njihovo prebivanje v državi članici gostiteljici upravičeno le zaradi združitve družine, ki turškemu delavcu, zaradi katerega je bilo družinskim članom dovoljeno vstopiti na ozemlje te države, omogoča, da v tej državi prebiva skupaj z družinskimi člani.

55 Zato lahko država članica gostiteljica veljavno zahteva, da zadevni družinski član med začetnim obdobjem treh let dejansko prebiva pri zadevnem turškem delavcu migrantu.

56 Vendar ta država članica v zvezi s tem ne sme sprejeti drugačne ureditve, kot je ta, ki izhaja iz Sklepa št. 1/80, ali določiti drugih pogojev od tistih iz tega sklepa. V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča tako iz primarnosti prava Unije kot iz neposrednega učinka določbe, kot je člen 7, prvi odstavek, Sklepa št. 1/80, izhaja, da države članice ne morejo enostransko spremeniti vsebine sistema postopnega vključevanja turških državljanov na trg dela države članice gostiteljice in da torej nimajo več možnosti sprejetja ukrepov, ki bi lahko negativno vplivali na status, ki je turškim državljanom priznan s pravom, ki se nanaša na pridruževanje Turčije EGS (glej v tem smislu sodbe z dne 22. junija 2000 v zadevi Eyüp, C-65/98, Recueil, str. I-4747, točki 40 in 41; z dne 19. novembra 2002 v zadevi Kurz, C-188/00, Recueil, str. I-10691, točke od 66 do 68, in z dne 4. februarja 2010 v zadevi Genc, C-14/09, ZOdl., str. I-931, točke od 36 do 38).

57 Ravno za to pa gre pri taki ureditvi, kot je ta iz postopka v glavni stvari. Ureditev, kakršna je ta iz oddelka B2/8.3 Vc 2000, ki še zdaleč ne določa le, da mora družinski član turškega delavca migranta prva tri leta svojega prebivanja v državi članici gostiteljici dejansko živeti pod isto streho kot on, namreč določa pravilo, da se zgolj zato, ker polnoleten otrok sklene zakonsko zvezo ali začne razmerje, dejanska družinska vez šteje za pretrgano. Tako so nacionalni organi na podlagi te ureditve pooblašteni, da

družinskemu članu v takem položaju avtomatično razveljavijo dovoljenje za prebivanje, pa čeprav bi zadevna oseba še naprej prebivala pri tem delavcu.

- 58 Torej je treba ugotoviti, da je s tako ureditvijo očitno presežen okvir ukrepov, ki jih sme država članica gostiteljica sprejeti na podlagi Sklepa št. 1/80. Pogoji, kot so ti iz prejšnje točke, nikakor niso določeni v členu 7, prvi odstavek, Sklepa št. 1/80, katerega besedilo je, nasprotno, oblikovano splošno in nepogojno, niti niso utemeljeni s smislom, v katerem je bila ta določba sprejeta.
- 59 Posebej v zvezi s položajem družinskega člana, kot je tožeča stranka v postopku v glavni stvari, iz ugotovitev predložitvenega sodišča izhaja, da F. Pehlivan od takrat, ko ji je bil leta 1999 dovoljen vstop na nizozemsko ozemlje, do 1. aprila 2005, ko je zapustila družinsko prebivališče in se preselila na drug naslov, ni nikoli prebivala ločeno od staršev, ki so v državi članici gostiteljici zakonito navzoči in od katerih je vsaj eden vključen na zakonit trg dela te države, in je ves ta čas z njimi živela v skupnem gospodinjstvu.
- 60 Iz podatkov, ki so bili predloženi Sodišču, je tako razvidno, da je v obravnavani zadevi F. Pehlivan v državi članici gostiteljici neprekinjeno prebivala več kot tri leta, kar je popolnoma v skladu z zahtevami iz člena 7, prvi odstavek, Sklepa št. 1/80 in s ciljem, na katerem ta določba temelji, namreč z združitvijo družine.
- 61 V teh okoliščinah je treba šteti, da je F. Pehlivan na nizozemskem ozemlju vedno zakonito prebivala v smislu te določbe. V okoliščinah, kot so te iz postopka v glavni stvari,

na pravico F. Pehlivan do prebivanja v državi članici gostiteljici nikakor ne vpliva zakonska zveza, ki jo je sklenila pred iztekom obdobja treh let, določenega v prvi alinei navedene določbe, saj v obravnavani zadevi zaradi sklenitve te zakonske zveze dejansko sobivanje zadevne osebe s turškim delavcem, zaradi katerega ji je bil iz naslova združitve družine dovoljen vstop na ozemlje države članice gostiteljice, ni prenehalo.

⁶² Taka razlaga je poleg tega v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča, po kateri lahko družinski član turškega delavca, ki izpolnjuje pogoje iz člena 7, prvi odstavek, Sklepa št. 1/80, pravice, ki jih ima na podlagi te določbe, izgubi le v dveh primerih, in sicer bodisi kadar pomeni navzočnost turškega migranta na ozemlju države članice gostiteljice zaradi njegovega osebnega ravnanja dejansko in resno nevarnost za javni red, javno varnost ali javno zdravje v smislu člena 14(1) tega sklepa bodisi kadar je zadevna oseba za daljše obdobje brez upravičenih razlogov zapustila ozemlje te države (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo Bozkurt, točka 42 in navedena sodna praksa).

⁶³ Iz tega zlasti izhaja – kot je Sodišče že presodilo in v nasprotju s tem, kar je določeno z ureditvijo iz postopka v glavni stvari – da okoliščina, da je v spornem trenutku zadevna oseba polnoletna, nima nobenega vpliva na pravice, ki jih je pridobila v skladu s členom 7, prvi odstavek, Sklepa št. 1/80 (glej v tem smislu zlasti zgoraj navedeno sodbo Ergat, točki 26 in 27, in sodbo z dne 16. februarja 2006 v zadevi Torun, C-502/04, ZOdl., str. I-1563, točka 28 in navedena sodna praksa).

⁶⁴ Na podlagi vseh teh preudarkov je treba zaključiti, da v okoliščinah, kot so te iz postopka v glavni stvari, zakonska zveza, ki jo družinski član turškega delavca sklene pred iztekom obdobja treh let, določenega v členu 7, prvi odstavek, prva alinea, Sklepa št. 1/80, ni upoštevana z vidika ohranitve pravice do prebivanja, če imetnik te

pravice vse to obdobje dejansko živi pod isto streho kot ta delavec. Zadevna država članica je v obravnavani zadevi torej neutemeljeno izpodbijala pravico do prebivanja, ki jo ima tožeča stranka v postopku v glavni stvari na podlagi prava Unije, nacionalna sodišča pa morajo pravo Unije uporabiti v celoti, pri čemer ne smejo uporabiti nobene nasprotujoče določbe nacionalnega prava (glej zgoraj navedeni sodbi Eyüp, točka 42, in Kurz, točka 69).

⁶⁵ Nazadnje je treba pojasniti, da razlaga iz prejšnje točke ni neskladna z zahtevami iz člena 59 dodatnega protokola, ki je bil podpisan 23. novembra 1970. Glede na občutne razlike med pravnim položajem družinskega člana turškega delavca migranta in pravnim položajem družinskega člana državljana države članice ju namreč iz podobnih razlogov, kot so ti, ki jih je Sodišče navedlo v točkah od 62 do 67 sodbe z dne 18. julija 2007 v zadevi Derin (C-325/05, ZOdl., str. I-6495), v točki 21 sodbe z dne 4. oktobra 2007 v zadevi Polat (C-349/06, ZOdl., str. I-8167) in v točki 45 zgoraj navedene sodbe Bozkurt, ni mogoče primerjati (glej v tem smislu sodbo z dne 21. januarja 2010 v zadevi Bekleyen, C-462/08, ZOdl., str. I-563, točke 37, 38 in 43).

⁶⁶ Tako je glede na vse zgoraj navedeno na prvo vprašanje treba odgovoriti, da je treba člen 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80 razlagati tako:

- ta določba nasprotuje ureditvi države članice, v skladu s katero družinski član, ki mu je bilo pravilno dovoljeno, da se pridruži turškemu delavcu migrantu, ki je že vključen na zakoniti trg dela te države, pravice iz naslova združitve družine na podlagi te določbe izgubi zgolj zato, ker po tem, ko postane polnoleten, sklene zakonsko zvezo, pa čeprav v prvih treh letih svojega prebivanja v državi članici gostiteljici še naprej prebiva pri tem delavcu;

- turški državljan – kot je tožeča stranka v postopku v glavni stvari – na katerega se ta določba nanaša, lahko na podlagi nje ne glede na to, da je pred iztekom obdobja treh let, določenega v tej določbi, sklenil zakonsko zvezo, veljavno uveljavlja pravico do prebivanja v državi članici gostiteljici, če je v vsem tem obdobju dejansko živel pod isto streho kot turški delavec migrant, zaradi katerega mu je bil iz naslova združitve družine dovoljen vstop na ozemlje te države članice.

⁶⁷ Glede na odgovor na prvo vprašanje na drugi vprašanji, ki ju je zastavilo predložitveno sodišče, ni treba odgovoriti.

Stroški

⁶⁸ Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

Člen 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa Pridružitvenega sveta, ustanovljenega s Sporazumom o pridružitvi med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Turčijo, št. 1/80 z dne 19. septembra 1980 o razvoju pridružitve je treba razlagati tako:

- ta določba nasprotuje ureditvi države članice, v skladu s katero družinski član, ki mu je bilo pravilno dovoljeno, da se pridruži turškemu delavcu

migrantu, ki je že vključen na zakoniti trg dela te države, pravice iz naslova združitve družine na podlagi te določbe izgubi zgolj zato, ker po tem, ko postane polnoleten, sklene zakonsko zvezo, pa čeprav v prvih treh letih svojega prebivanja v državi članici gostiteljici še naprej prebiva pri tem delavcu;

- turški državljani – kot je tožeča stranka v postopku v glavni stvari – na katerega se ta določba nanaša, lahko na podlagi nje ne glede na to, da je pred iztekom obdobja treh let, določenega v tej določbi, sklenil zakonsko zvezo, veljavno uveljavlja pravico do prebivanja v državi članici gostiteljici, če je v vsem tem obdobju dejansko živel pod isto streho kot turški delavec migrant, zaradi katerega mu je bil iz naslova združitve družine dovoljen vstop na ozemlje te države članice.

Podpisi